

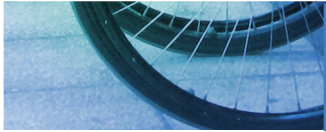

**YLEISSOPIMUS VAMMAISTEN HENKILÖIDEN
OIKEUKSISTA -**

*keskeinen sisältö, toimeenpano
ja yhteys kansalliseen vammaispolitiikkaan*

Vammaisasiamies Jaana Huhta, Invalidiliitto

Miksi tarvitaan kansainvälinen sopimus vammaisten oikeuksista?

” Tämä on sopimus, jonka ei olisi pitänyt olla tarpeen, koska vammaisilla henkilöillä on samat oikeudet kuin kenellä muulla tahansa. ”

Ad Hoc - kokouksen puheenjohtaja, suurlähettiläs Don McKay

Siksi, että todellisuus on muuta...

- Vammaiset henkilöt niin Suomessa kuin kaikkialla muuallakin Euroopassa ja maailmassa kohtaavat jatkuvasti syrjintää ja epätasa-arvoista kohtelua elämän kaikilla alueilla
- yleisissä palveluissa, vammaispalveluissa, terveydenhuollossa, työllisyysasioissa sekä koulutukseen, oppimiseen ja ympäristön saavutettavuuteen sekä tiedonsaantiin liittyvissä asioissa.

Yleissopimuksen tarve

- Vammaisuutta ei mainita muissa kansainvälisissä sopimuksissa, vaikka ne ovat sovellettavissa myös vammaisiin henkilöihin; vrt. naisten ja lasten oikeuksia koskevat sopimukset
- Vammaiset henkilöt näkymättömiä YK:n ihmisoikeusjärjestelmässä; tarvitaan toimiva valvontajärjestelmä
- Tarvitaan jäsenvaltioita sitovia sopimuksia
- Joissakin maissa vammaisten henkilöiden asema todella heikko, kulttuurierot suuria ihmisoikeuskysymyksissä

Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista

Lähtökohdat:

- Rinnastetaan olemassa oleviin YK:n ihmisoikeussopimukseen, täydentää niitä
- Ei perusta uusia oikeuksia
- Syrjintäkielto ja tasapuolisen kohtelun takaaminen keskeistä: vammaisia henkilöitä ei saa kohdella eri tavoin kuin muita ihmisiä millään elämänalueella
- Positiivinen erityiskohtelu on hyväksyttävää tosiasiallisen tasa-arvon saavuttamiseksi

..jatkuu

- Sopimus tulee kansainvälisesti voimaan, kun 20 valtiota on sen ratifioinut
- Osa artikloista on pantava heti täytäntöön, osa toteutettava resurssien puitteissa
- YK:n asettama komitea valvoo sopimuksen toimeenpanoa

Sopimuksen syntyhistoria ja sopimusprosessi YK:ssa

- Kansainvälinen vammaisten vuosi 1981
- YK:n vammaisten vuosikymmen 1983 -1992
- Joulukuussa 2001 YK:n 56. yleiskokous perusti Ad Hoc komitean valmistelemaan kansainvälistä sopimusta vammaisten henkilöiden oikeuksien suojelemiseksi ja edistämiseksi
- Prosessiin osallistuneet tahot, vammaisliikkeen rooli merkittävä
- Kokouksia kahdeksan, viimeinen kokous pidettiin elokuussa 2006, suurin työ tehtiin kokousten välillä
- YK:n yleiskokous hyväksyi sopimuksen 13.12.2006
- Allekirjoitus- ja ratifiointivaihe alkaa keväällä 2007

Sopimusartiklat

Johdanto-osa sekä 50 artiklaa

- Tarkoitus
- Määritelmät
- Yleiset periaatteet
- Yleiset velvoitteet
- Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus (syrjimättömyys)

Keskeisiä artikloita

- Artiklat 6-30; oikeuksia koskevat sisältöartiklat; mm.
- Vammaiset naiset
- Vammaiset lapset
- Saavutettavuus
- Oikeus elämään
- Yhdenvertaisuus lain edessä
- Henkilökohtainen koskemattomuus
- Liikkumisvapaus
- Itsenäinen eläminen ja osallisuus yhteisössä

..jatkuu

- Henkilökohtainen liikkuminen
- Koulutus
- Terveys
- Kuntoutus
- Työ ja työllistyminen
- Riittävä elintaso ja sosiaaliturva

Sopimuksen toimeenpano ja valvonta

- Kansallinen toimeenpano ja seuranta
- Vammaisten henkilöiden oikeuksien komitea
- Jäsenmaiden raportointi komitealle
- Raporttien käsittely komiteassa ja kannanotot
- Jäsenmaiden ja komitean yhteistyö sekä yhteistyö muiden tahojen kanssa
- Yksilövalitukset mahdollisia valinnaispöytäkirjan hyväksymisen jälkeen

Kansallinen toimeenpano - mitä sopimuksen ratifiointi edellyttää?

- Lainsäädäntö eri hallinnonaloilla tarkistettava sopimuksen velvoitteiden mukaiseksi
- Sopimusteksti käytäntöön, sanoista teoiksi
- Koulutus ja tietoisuuden lisääminen eri tahoilla
- Kansalaisjärjestöjen ja viranomaisten yhteistyö - eri vamma ryhmien välinen yhteistyö (cross-disability work)
- Asennemuutos – vammaiskysymysten valtavirtaistaminen

Aikataulu

2007 – hyväksyminen, ratifiointi alkaa

2008 - voimaan astuminen
- seurantajärjestelmän luominen

2010 – ensimmäiset seurantaraportit

2010 – 2020 Sopimuksen perusteella tehtyjen kansallisten vammaispoliittisten ohjelmien toimeenpano ja seuranta

Sopimus huomioidaan YK-järjestelmän kaiken toiminnan puitteissa

Sopimus huomioidaan kaikessa toiminnassa jäsenvaltioissa

KIITOS!!

